

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ključni tekst: Marko 1,1

Središte proučavanja: Marko 1

Uvod: U prvom stihu Jevandjelja, Marko sažima temu ne samo uvodnog poglavlja već i čitavog izveštaja: „Jevandjelje Isusa Hrista.“ U veku u kome su ljudi često bili privučeni „jevandjeljem drugačijim nego što primiste“ (Galatima 1,9), Marko započinje svoj izveštaj ovom uzvišenom uvodnom izjavom da bi naglasio suštinu hrišćanske vere: radosnu vest o Isusu Hristu. Isus je otkrio jevandjelje ne samo onima koji su bili obnovljeni Njegovim isceljujućim dodirima, već i raznolikoj verskoj zajednici koja je trebalo da poveruje u to jevandjelje. Iz Markovog ugla sagledavanja, Isus je, u suštini, jevandjelje.

Teme: U lekciji za ovu sedmicu razmotrićemo dva elementa prvog stiha Jevandjelja po Marku: izraz „jevandjelje Isusa Hrista“, i potom, konkretnije, samo ime „Isus Hristos“.

1. „Jevandjelje Isusa Hrista“. Prema Marku, jevandjelje, ili *euangeliou*, jeste Božja radosna vest, utemeljena na Svetom pismu, objavljena od strane Hrista u sinagogama, i otkrivena u Njegovoj zemaljskoj službi. Kao takva, Božja radosna vest je takođe, uistinu, Isusova radosna vest.
2. „Isus Hristos“. Marko prikazuje Isusa u mnogim aspektima Njegove službe. Isus je Božji Sin i Svetac. Na Njega se takođe upućuje kao na velikog učitelja i govornika, kao i saosećajnog iscelitelja, u Galileji i šire.

DRUGI DEO: KOMENTAR

„Početak...“

Svako od četiri novozavetna Jevandjelja započinje upućivanjem na „početak“ Isusa Hrista. Jevandjelje po Mateju počinje poreklom Isusovih predaka, konkretno Njegovim ljudskim rodoslovom, kao „sin Davidov, sin Avramov“ (Matej 1,1). Luka u uvodu svog evanđeoskog izveštaja otkriva da ono počinje od „početka“ Isusove javne službe, prema kazivanju očevidaca (Luka 1,2). Jovanov „početak“ je poseban, jer se odnosi na vreme pre ljudske istorije, vreme pre „početka“ samog postanja. Jovanov „početak“ vraća se na večnost Isusa Hrista: „U početku bješe Riječ.“ (Jovan 1,1) Nasuprot tome, Marko počinje svoj izveštaj rečima „početak jevandjelja Isusa Hrista“ (Marko 1,1). Odnosno, Marko ima nameru da kazuje jevandjelje Isusa Hrista od samog početka.

Marko započinje svoje Jevandjelje izjavom koja sažima temu njegovog Jevandjelja: „Početak jevandjelja Isusa Hrista, Sina Božijega.“ (Marko 1,1) U ovoj rečenici dve glavne reči ili izraza koje ćemo podrobnije razmotriti jesu „jevandjelje“ i „Isus Hristos“.

„Jevandjelje Isusa Hrista“

Izuzev Marka, nijedan drugi pisac jevandjelja ne koristi izraz „jevandjelje Isusa Hrista“ (*euangeliou Iēsou*) (Marko 1,1) u svojim spisima. Ovaj izraz pronalazimo samo u Jevandjelju po Marku. On nam govori da Isus i Njegovo jevandjelje sačinjavaju središte, suštinu Markovog narativa.

Prema tome, biće dobro ukoliko proučavanje Jevandjelja po Marku započnemo pitanjem: Šta je jevandjelje? Na osnovu proučavanja leksikografije zapažamo da grčki

izraz *euangelion*, koji se obično prevodi kao „jevanđelje“, ima više od jednog značenja. *Euangelion* upućuje na „Božju radosnu vest datu ljudima, radosnu vest kao objavu“. Takođe se odnosi na „knjigu koja se bavi Isusovim životom i učenjem, evanđeoskim izveštajem“. Izraz *euangelion* takođe je povezan sa „pojednostima koje se odnose na Isusov život i Njegovu službu, radosnom vešću o Isusu“ (William Arndt, F. W. Gingrich, Frederick W. Danker, eds., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], p. 403). Imajući ove definicije na umu, možemo smatrati da Marko koristi izraz „jevanđelje“ da opiše Isusova dela milosti u toku svoje službe, kao i da označi ideju samog jevanđelja kao „radosne vesti“ od Boga.

Isusova dela kao jevanđelje

Marko predstavlja „jevanđelje Isusa Hrista“ u kontekstu Isusovog delovanja u korist ljudskog roda. Dakle, od početka svog jevanđelja, Marko prikazuje radosnu vest kakvu zapažamo u Isusovom učenju i propovedanju (Marko 1,22.39), u Njegovoj vlasti nad nečistim duhovima (Marko 1,27), i u Njegovim različitim delima isceljenja. Ova dela izlečenja obuhvataju isceljenje tašte Simona Petra (Marko 1,30.31) i mnogih koji su болоvali od različitih bolesti (Marko 1,32.34.40-42).

Dok proučavamo Jevanđelja, zapažamo da Jovan započinje svoje Jevanđelje prepostojanjem Logosa i potvrdama ko je Isus, kako ih je izneo Jovan Krstitelj. Matej i Luka posvećuju veliki odeljak ljudskom poreklu Isusa i Njegovim ranim godinama na zemlji. Međutim, Marko, od samog početka, predstavlja Isusa kao Onoga koji deluje. Isusova dela su u središtu Markovog narativa. Prema tome, Markov izveštaj je jevanđelje u pokretu.

Jevanđelje kao „Radosna vest“ koju treba propovedati

Jevanđelje po Marku takođe je utemeljeno na Božjoj reči, naročito na Njegovom otkrivenju. Odmah nakon izjave u prvom stihu, „početak jevanđelja Isusa Hrista“, Marko navodi starozavetne tekstove, uključujući izabrane stihove iz Knjige proroka Isaije (Marko 1,2.3), sa aluzijom na 70 sedmica iz Knjige proroka Danila (Marko 1,15, uporediti: Danilo 9,24-27). Ovde jasno možemo videti jevanđelje kao sadržaj, kao radosnu „vest“ ili vesti. Marko definiše ovu vest kao „jevanđelje o carstvu Božjem“ (Marko 1,14). Prema tome, radosna vest je božanska objava čovečanstvu.

Ukratko rečeno, Marko nagoveštava da su jevanđelje i Božja reč i Isusova dela učinjena u toku Njegove zemaljske službe.

„Isus Hristos“

Još jedna ključna grupa reči na početku Jevanđelja po Marku je „Isus Hristos“. Kako Marko prikazuje Isusa?

U toku svog izveštaja, Marko opisuje Isusa kao „Sina Božjega“ (Marko 1,1), „Sina Čovečijeg“ (Marko 9,31) i „Sina Davidovog“ (Marko 10,47). Između ova tri identiteta, Isusove božanske kvalifikacije su prikazane na početku Jevanđelja po Marku.

Isus kao Božji Sin

Prilikom utelovljenja, Isus, večni Sin, preuzeo je na Sebe ulogu Otkupitelja svojim pokoravanjem vlasti Boga Oca (Marko 1,11), dobrovoljno se potčinjavajući Očevom vođstvu i upravi Svetog Duha (Marko 1,10.11). U Markovom upućivanju na Isusa kao na Sina Čovečijeg, vidimo upućivanje na 7. poglavlje Knjige proroka Danila.

Pripisujući identitet i titulu Sina Čovečijeg Isusu Hristu, Marko potvrđuje da Božje carstvo (Danilo 7,14.27) pripada Isusu, i da je ovo carstvo – u Markovo vreme – blizu (Marko 1,15).

Marko opširno opisuje Isusova dela kao ljudskog bića, ali ne pre nego što Ga je prvo prikazao kao božansko biće.

Isus kao Svetac

Uporedo sa idejom o Isusu kao božanskom biću, Marko takođe prikazuje Isusa Hrista kao „Sveca Božjeg“ (Marko 1,24). Ovaj opis može biti aluzija na 6. poglavlje Knjige proroka Isaije, u kome je Gospod prikazan kao svet (Isaija 6,3). Izrazu *sveti* nebeska bića su davala prvenstvo kada su ukazivala na Gospoda. U jevanđelju po Marku čak i demoni prepoznaju Isusa kao Sveca (*ho hagios*) (Marko 1,24); odnosno, oni prepoznaju Isusa kao čistog (Danker, et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, p. 11). Čistota je suština Božjeg bića. Prema tome, demoni ili nečisti duhovi ne mogu da stoje pred Njim. Štaviše, oni priznaju da će biti uništeni u Njegovom prisustvu (Marko 1,24).

Isus kao Učitelj i Propovednik

Marko takođe prikazuje Isusa kao Velikog Učitelja i Propovednika. Isus lično ističe ove aspekte svoje službe kao razlog svog prvog dolaska: „Da i tamo propovijedam, jer sam Ja za to došao.“ (Marko 1,38) Čini se da je omiljeno mesto za poučavanje/propovedanje u tim danima bilo unutar sinagoge. Ovo mesto je spomenuto četiri puta u prvom poglavlju Jevanđelja po Marku (Marko 1,21.23.29.39). Isusovo poučavanje i propovedanje imali su božanski pečat, bili su ukorenjeni u otkrivenju, koje je nastojao da učini relevantnim i značajnim svojim slušaocima, govoreći: „Iziđe vrijeme i približi se carstvo Božije.“ (Marko 1,15) Nakon događaja u sinagogi kada je Isus isterao nečistog duha iz čoveka, „uplašiš se svi tako da pitahu jedan drugoga govoreći: Šta je ovo, i kakva je ovo nauka nova, da s vlasti i duhovima nečistijem zapovijeda, i slušaju Ga?“ (Marko 1,27)

Iako Marko kazuje da Isus nije poučavao ili propovedao kao književnici (Marko 1,22), Njegova poruka je u suštini bila u skladu sa porukom koju je Jovan Krstitelj propovedao. Jovan je objavljivao vest o pokajanju (Marko 1,4), a Isus je isto tako propovedao vest o pokajanju i pozivao svoje slušaoce da poveruju u nju i prihvate je (Marko 1,14.15).

Iako je često posećivao sinagage u gradovima da bi propovedao, Isus nije bio ograničen ni na jedan grad, kao što je Kapernaum (Marko 1,21), koga su takođe zvali „Isusov grad“. On je bio putujući govornik. Kao takav „propovijeda po zbornicama njihovijem po svoj Galileji“ (Marko 1,39).

Isus kao Iscelitelj

Kao što smo upravo primetili, Isusova služba, kakva je prikazana u prvom poglavlju Jevanđelja po Marku, nije povezana sa posebnim gradom. Niti je povezana sa posebnim mestom, kao što je sinagoga. Prema tome, Marko prikazuje Isusa „kako hoda pokraj mora“ Galilejskog (Marko 1,16). Marko nam takođe govori da Isus ide u dom Simona i Andrije (Marko 1,29). On odlazi na usamljeno mesto (Marko 1,35). Njegova služba doseže sva područja Galileje i okolne krajeve (Marko 1,28), uključujući i nenaseljene oblasti (Marko 1,45). On aktivno nastoji da dosegne ljude tamo gde se nalaze. Pored aktivne službe u poučavanju i propovedanju, Isus je bio veoma aktivan

u pružanju isceljenja napaćenim dušama. Isusova misija obuhvatala je celokupno obnavljanje ljudskog bića. On je izlečio čoveka koga je nečisti duh bacio u grč (Marko 1,23-26). On je iscelio Simonovu taštu, koja je ležala u groznici (Marko 1,30-31). Isus je oslobodio i iscelio opsednute nečistim duhovima (Marko 1,32-34.39). On nije bio ravnodušan prema jadnom stanju gubavog čoveka koji Mu je prišao u svom očajanju. Nezastrašen zarazom, Isus je položio ruku na njega i iscelio ga (Marko 1,40-42). Isus je prema Markovom kazivanju utelovljenje radosne vesti, jevanđelja, za mnoge ljude. „I sav grad bijaše se sabrao k vratima.“ (Marko 1,33) „I dolazahu k Njemu sa sviju strana.“ (Marko 1,45) Njegova služba donosila je obnovljenje celom biću. Obnovljenje je srž jevanđelja Isusa Hrista u najpraktičnijem smislu.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Od Pavla saznajemo da su u prvom veku preovladala mnoga „druga“ jevanđelja, pored onoga koje je on naučavao. Žalosno je reći, mnogi hrišćani bili su zavedeni „drugim jevanđeljem“ (Galatima 1,6) ili iskrivljenim. Podstaknite svoje učenike da razmisle o sledećim pitanjima:

Šta jevanđelje znači za vas?

Šta je suština jevanđelja u koje verujem?

Danas su društveni mediji izvor mnogih aspekata našeg života – kako komuniciramo, kako ostajemo u dodiru sa nekim, kako delimo vesti ili informacije, itd. Šta je izvor jevanđelja u koje verujem?

Da li je Božja Reč i dalje relevantna kao izvor Njegove radosne vesti? Razgovarajte o tome.

Isus je veliki deo svoje službe pored propovedanja, lečenja i molitve posvetio poučavanju. Podelite sa svojim razredom aspekt Isusove službe koji je najviše uticao na vaš život kao učitelja. Zatim upitajte članove svog razreda koji aspekt Isusove službe je najviše uticao na njihov život.